

UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka jawna z siedzibą w S. domagała się zasądzenia od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. kwoty 113.605,51 zł z ustawowymi odsetkami w transakcjach handlowych tytułem ceny za sprzedane wyroby z kartonów.

W dniu 28 lutego 2020 r. starszy referendarz sądowy w Sądzie Okręgowym w Szczecinie wydał przeciwko pozwanej nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, domagając się oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwana podniosła zarzut wygaśnięcia zobowiązania do kwoty 113.605,51 zł na skutek złożonego przez pozwaną oświadczenia o potrąceniu z 14 listopada 2019 r. doręczonego w dniu 27 listopada 2019 r. W uzasadnieniu wskazano, że pozwanej przysługiwała wobec powódki wzajemna wierzytelność tytułem naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania przez powódkę polegającego na wydaniu już opłaconych opakowań, o łącznej wartości 163.935,79 zł.

Z dniem 1 czerwca 2020 r. (...) spółka jawna uległa przekształceniu w trybie art. 551 k.s.h. w (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółkę komandytową.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 1 lipca 2015 r. strony zawarły umowę określającą zasady współpracy w zakresie realizacji przez powódkę na rzecz pozwanej dostaw opakowań kartonowych. Na podstawie tej umowy strony zawierały drogą elektroniczną kontrakty dotyczące konkretnych ilości i rodzaju opakowań.

Zgodnie z §1 umowy towar zamawiany przez pozwaną stawiany był do dyspozycji w magazynie dostawcy (powódki) a następnie poprzez pisemne wywoływanie – dostarczany do magazynu odbiorcy (pозwanej). Po upływie 30 dni od daty produkcji towar był fakturowany przez dostawcę, który mógł przechowywać go w magazynie do 90 dni od daty zafakturowania. Strony ustaliły jednocześnie maksymalną liczbę palet możliwą do utrzymania na magazynie (...), wskazując, że utrzymywanie większego stanu palet będzie możliwe po uzgodnieniu między dostawcą i odbiorcą. Zgodnie z § 3 ust. 3 umowy miejscem wydania towaru był magazyn odbiorcy wszelkie ryzyko związane z ewentualnym uszkodzeniem towaru przechodziło na pozwaną z chwilą jego odbioru od przewoźnika lub od powódki.

Dowód : umowa z 1 lipca 2015 r. k. 42 - 45

Zgodnie z zamówieniami złożonym przez pozwaną powódka dostarczyła jej wyroby z kartonów o różnych rozmiarach, co potwierdzono 9 fakturami Vat, dowodami wydania towaru oraz wydania palet służących do transportu zakupionych opakowań. W okresie od 11 czerwca 2019 r. do 8 sierpnia 2019 r. powódka wykonała i dostarczyła pozwanej towary za łączną kwotę 113.605,51 zł.

Niesporne (faktury vat, dowody wydania z magazynu k. 9 – 38).

Pismem z 9 października 2019 r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty należności z tytułu sprzedanych opakowań.

Pismem z 31 października 2019 r. pozwana wezwała powódkę do dostarczenia do jej magazynu w terminie 3 dni opakowań kartonowych, za które uiszcza już należność, a które przechowywane były w magazynie powódki. Na wypadek niemożności wydania tych opakowań pozwana wezwała powódkę do zapłaty kwoty 163.935,79 zł stanowiącej równowartość ceny uiszczonej za te opakowania w terminie 3 dni od upływu terminu przewidzianego na wydanie towaru. Wezwanie to doręczono powódce 6 listopada 2019 r.

Opakowania te nie mogły zostać wydane powódce, gdyż uległy zniszczeniu w trakcie pożaru, jaki miał miejsce w dniu 12 sierpnia 2019 r., w wyniku którego spłonął cały zakład produkcyjny powódki. Postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2020 r. umorzono śledztwo w sprawie nieumyślnego spowodowania zdarzenia w postaci pożaru, który zagrażał mieniu w wielkich rozmiarach, w wyniku czego całkowicie zniszczone zostały hale produkcyjno- magazynowe, maszyny i urządzenia, sprzęt oraz budynku biurowe o wartości 45 milionów złotych.

Pismem z 14 listopada 2019 r. pozwana potrąciła wierzytelność wobec powódki w kwocie 163.935,79 zł z wierzytelnością powódki wobec niej w kwocie 140.623,87 zł (obejmującej należności z 9 faktur objętych pozwem).

dowód : pismo z 9 października 2019 r. k. 45

pismo z 31.10.2019 r. z potwierdzeniem odbioru – k. 132 - 134

oświadczenie o potrąceniu z potwierdzeniem odbioru k. 135 – 141,

postanowienie z 20.04.2020 r. k. 208 - 211

Sąd zważył, co następuje :

Powódka wywodziła swoje roszczenie z faktu dostawy opakowań tekturowych, zrealizowanej w oparciu o zamówienie złożone przez pozwaną na podstawie umowy z 1 lipca 2015 r. Zgodnie z art. 605 k.c. przez umowę dostawy dostawca zobowiązuje się do wytworzenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz do ich dostarczania częściami albo periodycznie, a odbiorca zobowiązuje się do odebrania tych rzeczy i do zapłacenia ceny.

Pozwana nie kwestionowała okoliczności związanych z dostawą towaru, jak również wysokości ceny należnej powódce z tego tytułu. Rozstrzygnięcie sprawy w istocie sprowadzało się do oceny zarzutu wygaśnięcia wierzytelności powódki objętej pozwem wskutek złożonego przez pozwaną oświadczenia o potrąceniu wzajemnej wierzytelności z tytułu odszkodowania za niewykonanie zobowiązania wynikającego z innych, wcześniejszych zamówień złożonych na podstawie ww. umowy. Pozwana upatrywała niewykonania zobowiązania powódki w zaniechaniu wydania jej opakowań, za które już zapłaciła należną cenę. W sposób niebudzący wątpliwości odwoływała się przy tym do obowiązków spoczywających na powódce na podstawie umowy z 1 lipca 2015 r.

Podstawę wierzytelności pozwanej stanowi zatem przepis art. 471 k.c., zgodnie z którym dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Analiza treści umowy łączącej strony prowadzi do wniosku, że miała ona charakter mieszany, zawierając elementy charakterystyczne zarówno dla umowy dostawy, jak i przechowania; po wyprodukowaniu towaru, jego zafakturowaniu i opłaceniu przez pozwaną był on bowiem przechowywany w magazynie powódki, pozostając do dyspozycji pozwanej, która dopiero poprzez jego wywołanie nakładała na powódkę obowiązek dostarczenia do magazynu pozwanej. Dopiero też z tą chwilą na pozwaną przechodziło ryzyko ewentualnego uszkodzenia towaru. Powódka miała zatem obowiązek pieczy nad towarem pozwanej.

Konstatacja powyższa ma jednak wtórne znaczenie wobec niespornej okoliczności, iż powódka nie wydała pozwanej towaru o wartości 163.935,79 zł, gdyż nie dysponowała opakowaniami, które uległy całkowitemu zniszczeniu wskutek pożaru zakładu produkcyjnego.

Zgodnie zaś z art. 354 § 1 k.c. dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje - także w sposób odpowiadający tym zwyczajom.

Sam fakt powstania szkody po stronie pozwanej nie był kwestionowany przez powódkę (pismo powódki z dnia 1.03.2021 r. k. 204), zbędne zatem było przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków zgłoszonych w odpowiedzi

na pozew. Powódka stała na stanowisku, iż nie ponosi odpowiedzialności za zniszczony w pożarze towar pozwanej, gdyż nie wykazano jej winy za powstanie pożaru. Argumentacja powódki oparta była na założeniu, iż podstawą jej odpowiedzialności jest przepis art. 415 k.c., które jednak nie znajdowało żadnego uzasadnienia. Podkreślenia wymaga, iż tak jak w przypadku strony występującej z roszczeniem, która określa jego podstawę, tak też w przypadku przedstawienia wzajemnej wierzycelności do potrącenia, do tej strony (tu: pozwanej) należy określenie podstawy, źródła tej wierzycelności. Nie jest przy tym konieczne wskazanie podstawy prawnej, (co jednak w niniejszej sprawie nastąpiło w piśmie pozwanej z 30.03.2021 r.), lecz wskazanie faktów uzasadniających powstanie wierzycelności.

Dla przyjęcia odpowiedzialności kontraktowej statuowanej w przepisie art. 471 k.c. niezbędne jest spełnienie 3 przesłanek, do których należą : niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, szkoda oraz związek przyczynowy pomiędzy niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania a szkodą. Z brzmienia przepisu art. 471 k.c. wyprowadzić należy domniemanie, iż niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność. Wierzyciel występujący z roszczeniem odszkodowawczym nie musi zatem dowodzić winy; wystarczające jest wykazanie przez niego wymienionych wyżej 3 przesłanek. To dłużnik chcąc uwolnić się od odpowiedzialności musi wykazać, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności, a zatem obalić domniemanie z art. 471 k.c.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawał fakt niewykonania zobowiązania przez powódkę (niewydanie opakowań pozwanej), szkoda po stronie pozwanej, jak również związek pomiędzy szkodą, wyrażającą się w uszczerbku w majątku pozwanej spowodowanym brakiem kupionych przez nią opakowań o wartości 163.935,79 zł, a niewykonaniem zobowiązania.

Na stronie powodowej spoczywał zatem, zgodnie z art. 6 k.c., ciężar dowodu, iż zaniechanie wydania pozwanej jej opakowań było następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności.

Powódka nie sprostowała jednak temu obowiązkowi. Dla uwolnienia powódki od odpowiedzialności kontraktowej nie jest wystarczające przedstawienie samego tylko postanowienia z 20 kwietnia 2020 r. o umorzeniu śledztwa prowadzonego w sprawie sprowadzenia pożaru zagrażającego życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w znacznych rozmiarach w formie Opak w S.. Zauważyć trzeba, że przedmiotem tego postanowienia była jedynie ocena, czy doszło do popełnienia opisanego wyżej czynu zabronionego, co poprzedzone było badaniem, czy ktokolwiek przyczynił się w sposób umyślny do powstania pożaru w zakładzie produkcyjnym powódki oraz czy wystąpiło zagrożenie dla życia i zdrowia wielu osób. Co do obydwu tych kwestii w postanowieniu wypowiedziano się negatywnie, co skutkowało stwierdzeniem, że brak jest znamion czynu zabronionego określonego w art. 163 §1 pkt 1 k.k.

Konstatacja dotycząca braku znamion czynu zabronionego nie jest jednak równoznaczna ze stwierdzeniem, że zniszczenie towaru powódki w czasie pożaru jest następstwem okoliczności, za które powódka nie ponosi odpowiedzialności.

W pierwszej kolejności zauważyć trzeba, iż ustalenie przyczyn pożaru wymaga wiadomości specjalnych; nie stanowi dowodu przyczyny pożaru postanowienie o umorzeniu śledztwa. Powódka nie złożyła nawet opinii biegłego z zakresu elektryczności, na którą powołano się w postanowieniu o umorzeniu śledztwa przy ustalaniu przyczyny pożaru. Poza tym, jak wskazano w postanowieniu, biegły ustalił, że przyczyną pożaru była wadliwie działająca instalacja elektryczna oraz, że doszło do zwarcia w szafie rozdzielczej znajdującej się w pomieszczeniu kartonazowni, co dało podstawę do wniosku, że do pożaru nie przyczynił się w sposób umyślny żaden człowiek. Zakres opinii biegłego w postępowaniu przygotowawczym był zatem węższy od tego, jaki byłby niezbędny w rozpatrywanej sprawie.

Zgodnie bowiem z art. 472 k.c. dłużnik (powódka) odpowiada za niezachowanie należytej staranności. Aby uwolnić się od odpowiedzialności odszkodowawczej opartej na przepisie art. 471 k.c. powódka winna wykazać, że nie można jej przypisać żadnego zaniedbania, w szczególności w zakresie utrzymywania instalacji elektrycznej w należytych stanie

(konserwacji, przeglądów), jak również w zakresie sposobu zabezpieczenia przechowywanych towarów magazynie. Na te okoliczności nie zgłoszono jednak żadnych dowodów, co uzasadniało jej odpowiedzialność za zniszczony towar.

W konsekwencji pozwanej przysługiwała wierzytelność z tytułu naprawienia szkody za towar utracony w wyniku pożaru w kwocie 163.935,79 zł. Podkreślenia wymaga, że z uwagi na brzmienie art. 183⁴§ 3 k.p.c. bezskuteczne było powoływanie się przez powódkę na korekty stanów magazynowych, które miały być przyznane w toku postępowania mediacyjnego przez pozwaną. Powódka wprawdzie utrzymywała, że już wcześniej kwestia ta była przedmiotem rozmów stron, niemniej nie złożyła dowodów potwierdzających owe korekty.

Ponadto, wprawdzie wierzytelność pozwanej stanowiła kwotę obejmującą wartość opakowań wraz z podatkiem Vat, niemniej nawet wartość wyrażona w kwocie netto przewyższałaby wysokość wierzytelność powódki.

Zgodnie z art. 499 zd. 2 k.c. oświadczenie o potrąceniu ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Zgodnie zaś z art. 498 §1 k.c. warunkiem potrącenia wierzytelności jest m.in. ich wymagalność.

Wobec tego, że wezwanie do zapłaty doręczono powódce w dniu 6 listopada 2019 r., zaś termin wyznaczono na 3 dni od upływu terminu przewidzianego na wydanie towaru (do 9 listopada 2019 r.) wierzytelność powódki o zapłatę odszkodowania stała się wymagalna z dniem 13 listopada 2019 r. Oświadczenie o potrąceniu mogło być złożone najwcześniej w dniu 13 listopada 2019 r. i z tym dniem nastąpił skutek potrącenia, tzn. umorzenie wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej (wierzytelności powódki).

W związku z tym uzasadnione jest zgłoszone w pozwie żądanie odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych od dat płatności poszczególnych faktur, składających się na należność główną, do dnia 13 listopada 2019 r.

W konsekwencji powództwo uwzględniono w zakresie należności ubocznych, oddalając je co do należności głównej.

Wobec tego, że powódka przegrała sprawę na podstawie art. 98 §1 i 99 k.p.c. zasądzono od niej koszty procesu obejmując wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości ustalonej zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 265).